

Innlandet Fylkeskommune

Vallset den 22. juli 2024

Høringsuttalelse vedrørende ny skolestruktur.

Romedal Almenning og Stange Almenning forvalter med felles administrasjon 370 kvadratkilometer skog og utmarksareal. Den samlede avvirkingen ligger i normalår på rundt 100.000 kubikkmeter tømmer. Samtidig forvalter vi også aktivt andre natur- og kulturverdier på eiendommene, til beste for eiere og allmennhet. Dette gjør oss til en av landets klart største skogforvaltninger, og innebærer at vi tett følger kombinasjonen av samfunnets rammebetingelser og næringens utfordringer. Med dette som bakgrunn ønsker vi å bli hørt i denne viktige saken for skogbruket.

Med uttalelsen håper vi å bidra til å nyansere bildet av næringens samfunns mål og de skranker vi står overfor. Hensikten er å bidra til at vi også i fremtiden kan ta den betydelige rollen som næringen er tildelt i et bredt forankret rikspolitisk retningsvalg. Som politiske representanter i landets klart viktigste skogfylke er det store forventninger til at den politiske virkelighetsoppfatningen samsvarer med dette, og at Stortingets mål for næringen underbygges i det praktisk politiske arbeidet i vår operativt viktige geografi.

Det er en utbredt oppfatning at ungdom som satser på skogbruk er mest interessert i maskiner, noe som skaper et feil og negativt inntrykk i allmenheten. Vår lønnsomhet og evne til å bidra med råvarer fra skogene til verdikjedene avhenger av tidsriktig utdanning av maskinførere til næringen. Kravene som vil stilles til dette mannskapet vil etter vårt syn både skjerpes og endres betydelig for å tilfredsstille de stadig strengere kunnskapskravene som stilles til vår aktivitet. Næringen må tiltrekke seg kandidater med sterk interesse for biologi og skogfag mer enn for maskiner alene.

Vår klare anbefaling er derfor å legge til rette for en oppgradert utdanning ved Jønsberg Landbruksskole. Dette standpunktet bygger vi på disse forutsetningene;

- Fremtidig skogsdrift stiller strenge krav til biologisk kunnskap og skogfaglig forståelse hos maskinfører, vel så mye som selve maskinfaget.
- Skogbruket som helhet må arbeide for både kjønnsbalanse og mangfold av ulike menneskelige kvaliteter i entreprenør- og transportleddet.
- Utdanningen må utvides til å gi praktisk erfaring med helhetlig profesjonell eiendomsforvaltning med mange hensyn å ta.
- Vi mener at den maskintekniske delen av faget best kan læres i tett samhandling med et operativt fagmiljø for skogsmaskiner og eiendomsforvaltning.

Fremtidens skogbruk

Skogbruket representerer råvareleddet for en av landets viktigste fremtidsproduksjoner. Både fordi det er klima- og miljøriktig produksjon, men også fordi verdikjedene skaper sysselsetting i næringssvake geografier, og tilfører store verdier i samfunnsøkonomien. Klima, jordsmonn og topografi gjør at Innlandet er landets viktigste skogbruksfylke, og vil vedvarende stå for 40% av landets samlede høsting av skogressursene. Det betyr i fortsettelsen at Innlandet hogger mellom 4 og 5 millioner kubikkmeter tømmer hvert år. Råvareverdien av det samlede volumet fra Innlandet er da på nærmere 3 milliarder kroner, som igjen øker verdien mer enn 10 ganger langs verdikjedene frem til ferdigvare i markedet. Skogen er samtidig det mest artsrike økosystemet i landet, og binder i tillegg en betydelig andel av våre utslipp av klimagasser gjennom biologisk vekst på store arealer. Skogbruket representerer altså store samfunnsverdier, store naturverdier og er samtidig landets viktigste klimaregulator.

I fortsettelsen danner dette rammene for den praktiske utøvelsen av skogbruket. De ulike hensynene i driften, formingen av klimaresistent skog, stedstilpasset hogstmetodikk osv. gjør at praktisk natur og miljøforståelse i fortsettelsen vil ha en langt mer sentral betydning for kvaliteten og den langsiktige produksjonsevnen i skogene. Måloppnåelse avhenger helt av mannskapet som utfører arbeidet. Evnen til å løpende kunne forme skogbildet etter et bredt spekter av naturfaglige prinsipper kan i tiden som kommer forventes som en forutsetning for å kunne levere skogens samfunnstjenester, samtidig som man ivaretar allmenn aksept for virksomheten. Ingen strategier eller planer kan kompensere for de vurderingene som fortløpende blir gjort av den enkelte operatør i maskinen.

Den internasjonale oppmerksomheten rundt skogen som både verdiprodusent, økosystem og klimaregulator gjør at vi må forvente nye standarder som krever helt andre kvaliteter blant skogbrukets mannskap enn før. Skogbruket gis anledning til å forvalte skogene fordi vi har allmenn tillit. En tillit som i økende grad bygges av løpende faglige beslutninger blant de som utøver den praktiske jobben i skogen. Uten godt omdømme mister vi handlingsrom og dermed verdiskapingsevne. Det er svært viktig at våre politikere forstår dette og erkjenner rekkevidden av å mislykkes.

Det viktigste tiltaket dere kan gjøre er å ha et skarpt fokus på kvalitet og tidsriktig utdanning av innlandets kanskje mest betydningsfulle yrkesutøvere. Vi opplever allerede en utfordring med påfyll av kompetent mannskap. Faget må derfor fokuseres og ikke blandes sammen med en form for regional fordelingspolitikk. Skognæringen er for viktig for vårt fylke til å bli gjenstand for en lokaliseringdebatt fremfor målsettingen om et fremtidsrettet, effektivt og attraktivt læringsmiljø for de rette menneskene, slik at landets største skogfylke også i fremtiden kan ta den rollen som forventes av oss.

Tilrettelegging for intern flyt av landbrukselever vil gi skognæringen viktig mangfold av mennesker

Med uttak av tele-com bransjen kan ingen annen næring måle seg med skogbrukets teknologiske utvikling siden andre verdenskrig og frem til i dag. Få andre næringer må som skogbruket løpende forholde seg til kombinasjoner av økonomi, økologi, biologi, omdømmebygging osv.

Handlingsrommet snevres inn, samtidig som de politiske forventningene tiltar i forhold til hva vi kan levere av råstoffer, økosystemtjenester og flerbrukstiltak. Samtidig er det nedslående enkelt å lage stereotyper av oss som har valgt skogbruk som yrkesretning.

Vi er nokså ensartet og likt tenkende som yrkesgruppe. Dette kan vise seg svært utfordrende for et nødvendig samspill med omverdenen i en forventet samfunnsutvikling.

Oppfatningen av det vi presterer og leverer som næring skaper til sammen det omdømmet som vi er helt avhengige av for at storsamfunnet skal akseptere vår bruk av naturressursene. En situasjon som bør møtes med et mannskap som i større grad er representativt for befolkningen ellers, der er vi ikke i dag. Det mest synlig påfallende er eksempelvis en lav kvinneandel, som bare er ett eksempel på mangel på viktig mangfold av humankapital. Som landets klart største skogfylke så hviler det et spesielt ansvar på oss for å være forutseende nok til å ruste fylkets viktigste produksjon for fremtiden.

Skogen i seg selv har begrenset samfunnsbetydning uten et mannskap som er rustet til å gå i takt med samfunnet for øvrig.

Vår oppfatning er at ungdommers valg av smale yrkesretninger ofte er tilfeldig. Å satse på skogsmaskiner som arbeidsplass er neppe noe unntak. Å velge *sektor* framstår imidlertid mer bevisst. Med interesse for landbruksproduksjon generelt så er veien kort til å velge en biologisk utdanning og søke mot et bredspekteret studiested i landbruksfaglig retning. Skogbruket er en uløselig del av landbruket og vi mener rekruttering av et mangfold mennesker til skogbruket best kan skje ved at skogbruket har et felles undervisningsmiljø med resten av landbruket. Flyt av ungdom mellom ulike grener av landbruket kan vanskelig foregå mellom isolerte satellitter av både små og smale fagretninger.

Noen vil sikkert hevde at denne rekrutteringen kan foregå på samme måte i et utdanningsmiljø for anleggsmaskinfaget. Fra vår side er det altså vanskelig å se at det er elevenes kjøreferdigheter som kommer til å løse skogbrukets utfordringer i årene som kommer. Natur- og skogfaglig forståelse hos de som tar de løpende praktiske beslutningene i maskinen vil derimot være en ytterst viktig faktor. Ingen overordnede faglige planer og instruksjoner kan erstatte mangel på naturfaglig interesse og kompetanse i maskinen.

Vi finner det derfor både riktig og viktig at den maskintekniske skogutdanningen smeltes sammen med landbrukets øvrige utdanning, og forventer at et slikt tiltak vil sikre det mangfoldet av mennesker av begge kjønn som næringen er helt avhengig av for å møte fremtiden.

Skogbruket er en naturlig del av landbruket som helhet og tiltrekker seg ungdom som fascineres av biologisk produksjon. Vi mener det vil gi økt rekruttering til skogfagene om de er lokalisert sammen med andre grener av landbruksnæringen. Et forhold som naturligvis går begge veier – landbruket som næring er tjent med at helheten i næringen gjenspeiles i utdanningsinstitusjonene.

Et tilleggsmoment er at ungdom generelt ønsker større læringsmiljøer. Større fagmiljøer er også mest attraktivt for ambisiøse lærekrefter som ønsker faglig utvikling, noe som i sum løfter kvaliteten på de elevene som skal ut i praksis. Stordriftsfordelene ved å samle de ulike studieretningene i en kompakt campus er bør også vektlegges i en debatt der ressursbruk er et underliggende aspekt.

Samhandling med skogfaglig og maskinteknisk næringsliv

Skogen er utgangspunktet for en av landets siste fullstendige verdikjeder, der det videreføres lokale råvarer til ferdigvarer i et internasjonalt marked. For at råvarebanken for verdikjeden skal kunne levere i tråd med Stortingets planer, så kreves fremtidsrettet kompetanse i alle praktisk utøvende ledd fra skogeier og skogsmannskap til maskinførere og transportører.

Som store grunneiere har vi ansvaret for en etappe i et evigvarende perspektiv og må være sikre på at vi ivaretar både miljømessige og økonomiske verdier på både kort og lang sikt. De strategiene vi legger har liten verdi om de ikke følges opp i faglig praksis på operativt nivå blant de som planter og driver ungskogpleie, eller kjører hogstmaskin og lassbærer. Det er dette samlede korpset som utøver skogforvaltningen ut fra overordnede planer. Den enkeltes spillerom er stort og det stiller krav til kompetanse å ha dette ansvaret.

For oss er dette derfor kritisk viktige ressurspersoner. Som representanter for to av landets største skogeiendommer ønsker vi derfor å bidra med det vi kan for å sikre tilgang på kyndig mannskap for det utøvende skogbruket. Romedal Almenning og Stange Almenning her besluttet å stille arealene på 370 kvadratkilometer til disposisjon som opplæringsarena hvis Jønsberg opprettholder eller utvider sin rolle for skogfaglig undervisning og praksis. På denne måten kan vi som profesjonelle aktører sammen med øvingsområdene være en arena der skole møter operativ næring.

Arealene representerer flere interesser enn bare skogproduksjon, som friluftsliv, jakt og fiske og som biotop for naturmangfold, noe som det i fortsettelsen er viktig at elevene som utdannes i denne fagretningen lærer å forholde seg til.

Som kjent så er også hovedkontoret for Komatsu lokalisert få kilometer fra Jønsberg, det gir gode muligheter for å innlemme utdanningen i det profesjonelle miljøet for skogsmaskiner.

Vi mener at dette til sammen gjør Stange til en lokalitet i særklasse for å løfte utdannings og kunnskapsnivået for elevene som skal ut i arbeid både i landbruket generelt og i tilknytning til skogbruk spesielt.

Vi mener det er helt naturlig at landbruksutdanningen samles på ett sted og i en kommune der bredspektret landbruk er selve fundamentet, slik det faktisk er i Stange.

Med vennlig hilsen

Romedal Almenning og Stange Almenning

Sign.

Gaute Nøkleholm (Bestyrer)